

Стефан Д. Милошевић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику
stefan.milosevic@fil.bg.ac.rs

UDC: 016:821.161.1'255.4=163.41(049.32)
Приказ

АНА ГОЛУБОВИЋ: БИБЛИОГРАФИЈА ПРЕВОДА САБРАНИХ И ИЗАБРАНИХ ДЕЛА РУСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ НА СРПСКИ ЈЕЗИК

Београд: Славистичко друштво Србије,
Руски научни институт, 2024, 117 стр.

Дуга и богата традиција превођења дела руских писаца у српској културно-језичкој средини добила је вредно сведочанство и опис захваљујући новом издању Славистичког друштва Србије и Руског научног института у Београду. Др Ана Голубовић, библиотекар-саветник библиотеке Катедре за славистику, то сведочанство даје у форми библиографског описа превода сабраних и изабраних дела руске књижевности, чиме њени преводиоци, проучаваоци и љубитељи уопште добијају важан извор података и подстрек за свој даљи рад.

Ово библиографско дело обухвата вишетомна издања и антологије руских књижевника у српском преводу. У хронолошком погледу у грађу су ушла сва преведена вишетомна дела од почетка 20. века до савременог доба. То је утицало и на њен распоред – грађа се наводи хронолошки, према години, а у оквиру једне године азбучно, према презимену аутора. Као извори за састављање библиографије послужили су Узајамни каталог Виртуелне библиотеке Србије, каталози и фондови библиотеке Катедре за славистику, каталог библиотеке Српске академије наука и уметности, *Библиографија Југославије* и *Библиографија Србије* за разматрани период, као и *Српска библиографија: књије 1868–1944*.

Грађа се описује према стандарду ISBD(M), међународном стандарду за опис монографских публикација, при чему сам опис има два нивоа од којих први ниво садржи опис целокупних дела (подаци о наслову сабраних дела, аутору, приређивачима, месту издања, издавачу, години издања, као и физички опис), док се други концентрише на описе појединих

томова у оквиру сабраних дела. Тако се помоћу податка о едицији и броја који то дело у њој заузима у библиографском опису остварује веза између целокупне едиције и њених појединачних делова. Изглед тако израђених библиографских јединица може се представити на примеру првих сабраних дела Михаила Афанасјевича Булгакова:

БУЛГАКОВ, Михаил Афанасјевич

Дела / Михаил Булгаков ; приредили Миливоје Јовановић, Милан Чолић. – Београд : Српска књижевна задруга : Народна књига, 1985. (Београд : Култура) – 8 т. 21 cm

1) Приповетке. Књ. 1 / Михаил Булгаков ; превео Милан Чолић – Београд : Српска књижевна задруга : Народна књига, 1985. – 524 стр. – (Дела ; књ. 1)

Код вишетомних антологија опет је назив целокупне серије у првом реду, док следеће редове заузимају описи појединачних томова у тој серији, као у примеру:

АНТОЛОГИЈА руске лирике : X–XXI век / избор и белешке о писцима Миодраг Сибиновић. – Београд : Паидеиа, 2007. (Београд: БИГЗ). – 3 т. ; 21 cm – (Библиотека Поезија)

АНТОЛОГИЈА руске лирике : X–XXI век. Књ. 1, X – прва половина XX века (до симболизма) / превод Никола Бертолино, Олга Влатковић, Милорад Живанчевић, Владимир Јагличић, Јован Јанићијевић, Јовица Јанковић, Данило Киш, Злата Коцић, Лаза Лазић, Иван В. Лалић, Бранко Миљковић, Н. Н., Петар Петровић Његош, Милорад Павић, Милорад Панић Суреп, Александар Петров, Миодраг Сибиновић, Мирослав Топић. – Београд : Паидеиа, 2007. – 314 стр.

Тако уређена библиографија садржи у посебним одељцима описе 81 сабраног дела и 38 антологија. После библиографског описа следе и регистри, чији је задатак да представљену грађу учине лакше претраживом. Као критеријуми за њихову израду послужила су имена преводилаца и имена приређивача и уредника.

После библиографије следи одељак који је ауторка насловила као „Поговор” (стр. 111–118), а који заправо представља кратку библиографску студију. У њој Ана Голубовић износи своја запажања о представљеној грађи кроз упућивање читалаца да кроз даљу анализу библиографске грађе могу издвојити податке везане за развој преводилачке делатности, рецепцију руске књижевности у Србији и организацију објављивања таквих целина. Значајно је запажање о промени формата организације такве делатности деведесетих година 20. века, када због тешких друштвених околности велике издавачке куће уступају своје место новим и мањим издавачким колективима. У оквиру студије ауторка такође наводи имена српских књижевника који су оставили траг и као преводиоци руске књижевности, што такође може бити тема засебног истраживања, као и

имена проучавалаца руске књижевности који су и преводилачком делатношћу допринели њеном бољем познавању у нашој културној средини.

На страницама ове књиге, поред информација о најпревођенијим и најиздаванијим руским писцима код нас, могу се се пронаћи и други занимљиви подаци значајни за историју српског преводилаштва и проучавање руске књижевности. У хронолошком погледу примећује се да је, поред периода између 1991. и 2000. године, период с најмање издања сабраних дела био онај од 1945. до 1960. године, када су објављена само сабрана дела Максима Горког, као и изабране комедије и драме А. Н. Островског у два тома у преводу Кирила Тарановског у издању београдске Просвете, и то 1946. и 1950. године. Иако се после изгласавања Резолуције Информбироа није гледало благодоклоно на превођење руске књижевности, како видимо, спровођење већ започетих пројеката није прекидано.

Пажљивим ишчитавањем библиографске јединице IV може се видети да Исидора Секулић није била само приређивач *Изабраних дела* Ф. М. Достојевског у издању Народне просвете из 1933. године, већ је у трећем тому учествовала и као преводилац новела чувеног руског писца. Овакви подаци могу подстаћи проучаваоце превођења да анализирају преводилачку делатност наших писаца, те да на тај начин представе и друге аспекте њиховог стваралаштва.

Представљена библиографија пружа додатно сведочанство не само о томе колико њени проучаваоци у нашој средини врсно познају класичну руску књижевност, већ и о томе да су они пратили актуелне тенденције у савременој науци о књижевности и књижевној критици у Русији. То им је омогућило да препознају значајне писце и њихова дела преведу на српски убрзо по њиховом откривању и ближем упознавању у матичној земљи. Такав је случај с делима Михаила Булгакова, Нине Берберове, Андреја Платонова, Даниила Хармса и Александра Веденског.

Све наведено упућује нас на закључак да ће представљена библиографија бити један од незаобилазних извора за проучавање историје српског издаваштва и преводилаштва, поготово у домену анализе и поређења различитих преводилачких решења, као и у сагледавању улоге и значаја појединих преводилаца у превођењу руске књижевности. Иако је рецепција дела већине писаца заступљених у библиографији добро проучена, приказано дело може послужити као извор за даље проучавање рецепције појединих аутора и дела у нашој средини. На методолошком плану ова библиографија може представљати узор за попис и других, појединачних, издања превода дела руске књижевности, поготово оне из савременог периода што је неопходни услов за проучавање њене рецепције.

Надамо да ће ово дело представљати подстрек и важан извор не само за нова истраживања, већ и за наставак библиографске делатности

сарадника Катедре за славистику Филолошког факултета и Славистичког друштва Србије, чија ће библиографска дела и убудуће олакшавати сналажење читалаца и истраживача у богатом свету словенских књижевности.

Стефан Милошевић основне академске студије завршио је на Катедри за славистику Филолошког факултета у Београду 2012. године, а мастер студије на истом факултету 2014. године одбранивши рад „Типологија разлика између руског и српског језика (на материјалу грешака руских говорника при усвајању српског језика)”. Тренутно је студент докторских студија. У области његовог научног интересовања улазе контрастивна анализа руског и српског језика, теорија превођења, историја славистике, методика наставе руског и српског језика као инословенских.

Stefan Milošević completed his bachelor's degree at the Slavic Department of the Faculty of Philology in Belgrade in 2012, followed by his master's degree at the same institution in 2014. His master's thesis was titled "Typology of Differences between Russian and Serbian Languages (on material of Russian speakers' errors in Serbian language acquisition)." He is currently a Ph.D. student. Areas of his scholarly interests include: contrastive grammar of Russian and Serbian languages, translation studies, history of Slavic studies, teaching methodology of Russian and Serbian as a second Slavic languages.

<https://orcid.org/0000-0001-5007-3054>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.en>).